MALTA

CIVIL COURT
FIRST HALL

THE HON. MR. JUSTICE
LINO FARRUGIA SACCO

Sitting of the 31 st January, 2011

Citation Number. 979/2007

Carmelo sive Charles Grech u martu Josephine
vs
L-Avukat Michelle Tabone fil-kwalita` taghha ta’ Ekonomu tal-Beni Ekklesjastici ta’ l-Arcidjocesi ta’ Malta, id-Direttur tal-Ufficcju Kongunt, u r-Registratur ta’ l-Artijiet

Il-Qorti,

A. RIKORS:
Rat ir-rikors tar-rikorrenti li bih esponew:

1. Illi permezz ta’ kuntratt in atti n-Nutar Dottor Victor John Bisazza tas-16 ta’ Settembru, 1988 (Dokument A), ir-rikorrenti Carmelo sive Charles Grech akkwista minghand is-socjeta` Stoneware Limited l-utili dominju temporanju li kien fadal minn disgha u disghin sena li bdew jghaddu mill-15 ta’ Awissu,1925 ta’ l-appartament internament immarkat bin-numru erbgha formanti parti minn blokk ta’ erba’ appartamenti li sussegwentement inghata l-isem "Seabreeze Flats" fi Triq

il-Qarnit, gja triq gdida li kienet tisbokka fuq Tunnara *Promenade*, fil-Mellieha, kif suggett ghac-cens annwu u temporanju ta' 1c5 li kien pagabbli lill-Arcidjocesi ta' Malta.

2. Illi gie maghmul konvenju fil-31 ta' Ottubru, 1990 (Dokument B) bejn il-Kurja Arciveskovili u l-istess rikorrent li da parti tieghu kien obbliga ruhu li jifdi c-cens temporanju hawn fuq imsemmi u jixtri l-proprjeta` shiha wara l-gheluq tac-cens versu l-prezz ta' mija u disghin Liri Maltin, liema konvenju kien suggett ghall-approvazzjoni tas-*Santa Sede* u ghall-kundizzjonijiet l-ohrajn li jirrizultaw.

3. Illi in forza ta' l-Att IV ta' l-1992 (Kapitolu 358 tal-Ligijiet ta' Malta) li rregola t-trasferiment ta' proprjeta` ta' entitajiet ekklesjastici ghaf-favur tal-Gvern ta' Malta, u senjatament a tenur ta' l-Artikolu 1 (a) (iii) ta' l-Iskeda ta' l-istess Kapitolu, dik il-proprjeta` immobbli ta' xi entita` ekklesjastika li kienet meritu ta' konvenju maghmul qabel id-data tat-28 ta' Novembru, 1991, u li kien ghadu vinkolanti u gie sottomess ghall-approvazzjoni tas-*Santa Sede*, ma kellhiex tigi trasferita lill-Gvern.

4. Illi fit-23 ta' Jannar, 2006 giet introdotta applikazzjoni fir-Registru ta' l-Artijiet (Dokument C) sabiex id-dirett dominju temporanju hawn fuq riferit u l-pjena proprjeta` ghal wara ghar-rigward ta' l-appartament numru erbgha fil-blokk bl-isem "Seabreeze Flats" fi Triq il-Qarnit, Mellieha, jigu registrati f'isem il-Prebenda Parrokkjali tal-Mellieha.

5. Illi ir-rikorrenti jsostnu li l-konvenju gja maghmul fil-31 ta' Ottubru, 1990 kif spjegat (Dokument B) ma kienx jikkwalifika bhala wiehed mill-konvenji li ghalihom saret riferenza fl-Artikolu 1 (a) (iii) ta' l-Iskeda tal-Kap 358, u dan anke ghaliex il-konvenju riferit ma kienx ghadu vinkolanti fiz-zmien rilevanti (Dokument D). Ghalhekk il-proprjeta` relativa skond il-ligi ghaddiet f'idejn il-Gvern ta' Malta u l-applikazzjoni maghmula kif fuq jinghad fir-Registru ta' l-Artijiet u r-registrazzjoni konsegwenzjali m'humiex validi.

Ir-rikorrenti talbu lill-Qorti:

1. Tiddikjara u tiddeciedi li l-konvenju maghmul fil-31 ta' Ottubru, 1990 bejn il-Kurja Arciveskovili u ir-rikorrenti Carmelo *sive* Charles Grech, kif fuq jinghad, ma kienx jikkwalifika bhala wiehed mill-konvenji li ghalihom saret riferenza fl-Artikolu 1 (a) (iii) ta' l-Iskeda tal-Kapitolu 358 tal-Ligijiet ta' Malta, u li konsegwentement in forza tal-ligi l-proprjeta` relativa giet trasferita lill-Gvern ta' Malta; u ghalhekk

2. Tiddikjara u tiddeciedi wkoll li kull registrazzjoni tat-titolu maghmula f'isem il-Prebenda Parrokkjali tal-Mellieha fir-Registru ta' l-Artijiet in forza ta' l-applikazzjoni li saret kif gie spjegat hija nulla u minghajr effett fil-ligi.

Bl-ispejjez, komprizi dawk ta' l-ittra ufficjali datata s-26 ta' Lulju, 2007, kontra l-intimati li gew ingunti in subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokumenti prezentati mir-rikorrenti.

B. RISPOSTA:

Rat ir-risposta ta' Dr. Michelle Tabone *nomine* li biha esponiet:

1. Illi, preliminarjament, l-atturi ma ghandhomx l-interess guridiku necessarju biex jaghmlu din il-kawza u ghalhekk l-intimata *nomine* ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju.

2. Illi preliminarjament ukoll, pero` minghajr pregudizzju ghall-eccezzjoni precedenti, l-intimata *nomine*, kif ingunta, ma hijiex il-legittima kontradittrici stante li hija ma hijiex l-Ekonomu tal-Beni Ekklesjastici tal-Arcidjocesi ta' Malta imma huwa Monsinjur Arcisqof illi huwa l-Amministratur tal-Beni Ekklesjastici Djocesani kollha ta' Malta li tieghu l-intimata *nomine* hija l-Ekonomu u ghalhekk l-intimata *nomine* ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju.

3. Illi, subordinatament u minghajr ebda pregudizzju, il-konvenju tal-31 ta’ Ottubru 1990 bejn l-Amministratur tal-Beni Ekklesjastici f’Malta fl-interess tal-Prebenda Parrokkjali tal-Mellieha u l-atturi, kien pjenament validu u vinkolanti fiz-zmien rilevanti ghalkemm sussegwentement skada u ghalhekk kien jikkwalifika bhala konvenju *ai termini* ta’ l-Artikolu 1 (a) (iii) tal-Ftehim bejn il-Gvern ta’ Malta u s-Santa Sede kif inkorporat fil-Kapitolu 358 tal-Ligijiet ta’ Malta u ghalhekk gie validament eccettwat u riservat taht l-imsemmi Artikolu l-istess dirett dominju temporanju u sussegwenti proprjeta` ta’ l-imsemmi immobbli.

4. Illi, subordinatament u minghajr ebda pregudizzju, gjaladarba l-immobbli meritu tal-kawza gie debitament registrat fl-Annex numru 4 ghall-istess Ftehim bejn il-Gvern Malti u s-*Santa Sede* - kif jirrizulta mill-estratt hawn ezibit bhala Dok. "K1" - din l-inkluzjoni direttament teskludi t-trasferiment ta’ l-istess proprjeta` lill-Gvern ta’ Malta.

5. Illi, subordinatament u minghajr ebda pregudizzju, skond il-ligi Ftehim jigi mfisser kontra dak li favur tieghu saret l-obbligazzjoni u favur dak li ntrabat bl-obbligazzjoni u f’dan il-kaz, favur l-Amministratur tal-Beni Ekklesjastici f’Malta gjaladarba kien dan illi kien qieghed jintrabat bl-obbligazzjoni.

6. Illi, subordinatament, u minghajr ebda pregudizzju, l-eccettwazzjoni ta’ l-immobbli minn dan it-trasferiment giet approvata u awtorizzata mill-*Control Committee* li huwa stabbilit taht l-imsemmi Kap. 358 tal-Ligijiet u ghalhekk ukoll ghandha pjena validita` legali u r-registrazzjoni mal-konvenut Registratur tal-Artijiet hija wahda valida.

7. Illi l-intimata *nomine* ma tikkontestax l-ewwel premessa pero` tikkontesta l-interpretazzjoni tal-fatti kif moghtija fit-tieni, tielet, raba’ u hames premessi tar-Rikors Guramentat.

8. Illi l-intimata *nomine* taf bil-fatti fuq imsemmija *di scentia propia*.

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokument prezentati mill-intimata *nomine*.

Rat ir-risposta ta' l-intimat Registratur ta' l-Artijiet li biha espona:

1. Illi preliminarjament l-intimat Registratur ta' l-Artijiet fil-mertu mhux edott mill-fatti u ghalhekk jirrimettu ruhu a savju gudizzju lil din il-Qorti.

2. Illi l-involviment ta' l-intimat Registratur ta' l-Artijiet f'dan il-kaz kien limitat ghal fini tar-registrazzjoni *ai termini* tal-Kap 296.

3. Illi fir-rigward tat-tieni talba dedotta fir-rikors guramentat l-intimat Registratur ta' l-Artijiet jirrileva li *se mai* tista' ssir talba biex ir-registrazzjoni tigi korretta *ai termini* ta' l-Artikolu 51 tal-Kap 296, izda mhux li tigi dikjarata nulla r-registrazzjoni, ghax il-ligi ma tikkontemplax din il-possibilita`.

4. Illi fi kwalunkwe kaz l-azzjoni odjerna mhix attribwibbli ghal xi nuqqas ta' l-intimat Registratur ta' l-Artijiet u ghalhekk m'ghandux jigi soggett ghall-ispejjez ta' l-istanti.

5. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokumenti prezentati mill-intimat Registratur ta' l-Artijiet.

Rat ir-risposta ta' l-intimat Direttur ta' l-Ufficcju Kongunt li biha espona:

1. Illi r-registrazzjoni tad-dirett dominju temporanju u s-sussegwenti pjena proprjeta` ghar-rigward ta' l-appartament numru erbgha (4) fil-blokk ta' appartamenti bl-isem "*Seabreeze Flats*", fi Triq il-Qarnit il-Mellieha f'isem il-Prebenda Parrokkjali tal-Mellieha saret

ai termini ta' l-Artikolu 1(a)(iii) ta' l-iskeda tal-Kapitolu 358 tal-Ligijiet ta' Malta, cioe` l-Att dwar Proprjeta` ta' Entijiet Ekklesjastici.

2. Illi l-konvenju fuq l-appartament in kwistjoni huwa mnizzel f'Annex 4 ta' dan il-Kapitolu. Dan l-Annex jinkorpora fih lista ta' proprjeta` li ma ghaddietx ghand il-Gvern minhabba li kien jezisti konvenju bejn l-individwu u l-Awtorita` Ekklezjastika. Kopja tal-pagna minn Annex 4 li hija rilevanti giet prezentata mar-risposta u immarkata bhala Dok JS1.

3. Illi ghalhekk ir-registrazzjoni fir-Registru ta' l-Artijiet hija valida peress illi saret skond il-ligi.

4. Illi ghaldaqstant, it-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu michudin bl-ispejjez kontra l-istess rikorrenti peress illi dawn huma kollha infondati, kemm fil-fatt kif ukoll fid-dritt.

5. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokument prezentat mill-intimat Direttur ta' l-Ufficcju Kongunt.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet lix-xhieda bil-gurament.

Semghet l-abili difensuri.

Ikkunsidrat

C. PROVI:

Xehed Carmelo Grech u ikkonferma l-kopja tal-konvenju li ghamel u l-kopja ta' l-ittra mibghuta lilu mill-Kurja. Qal li c-cens kien ihallsu fil-parrocca tal-Mellieha u c-cens kien gie accetat sal-1993. Semma li l-kapillan tal-Mellieha kien qallu li wara l-1993 il-hlas ried isir il-*Joint Office*. In segwitu l-mara tieghu marret thallas il-*Joint Office*, u ghall-ewwel kienu accettaw il-hlas izda wara qalulha li ahjar jivverifikaw. Il-hlas tac-cens ma kienx gie accettat. Lil min

kellmet il-mara tieghu fil-*Joint Office* ma kienx jaf. Sostna li tlieta mill-erba' appartamenti huma tal-Gvern. Hadd ma kien talbu biex ihallas ic-cens, ghalkemm dan l-ahhar beda jircievi biex ihallas ic-cens lill-Kurja.

In kontro-ezami ikkonferma li mill-1993 'il quddiem qatt ma offra c-cens lill-Kurja. Kienu fl-ahhar sentejn li kien ircieva biex ihallas ic-cens lill-Kurja. Ikkonferma li kien sar il-konvenju u dan kien dipendenti mill-approvazzjoni tas-*Santa Sede* li sa fejn jaf hu qatt ma kien gie approvat. Semma li fl-1992 kien ircieva mill-Kurja li dak ma kienx gie approvat mis-*Santa Sede* pero` huma kienu xorta wahda disposti li xorta wahda jixtri c-cens b'Lm488, izda dak iz-zmien ma kienx dispost li jixtri. Imbaghad fl-1995 rega' rcieva minghand il-Kurja fejn kienu regghu offrewlu c-cens ta' Lm488 u jintrabtu ghal hames snin. Qal li hu kien iffirma pero` ma kienx f'posizzjoni li jhallas.

Xehdet <u>Josephine Grech</u>, mart l-attur, u dwar il-post Sea Breeze Flats il-Mellieha qalet li f'Ottubru 2004 hi u zewgha kienu marru jhallsu c-cens ghand il-kappillan tal-Mellieha. Hu kien accetta c-cens sal-1993 u ghamlilhom ircevuta sal-1993 u kien qalilhom biex imorru l-*Joint Office* biex ihallsu l-bqija minhabba li l-proprjeta` kienet ghaddiet ghand il- *Joint Office*. Ftit xhur wara hi marret il-Joint Office u kienet hallset, tawha r-ricevuta u meta kienet hierga zammewha ghax kellhom xi dubji u kienu tawha l-flus lura. Qalet li huma bdew jithawdu min hu l-padrun, jekk hux il-Knisja jew il-*Joint Office* u kienu iddecidew li jiehdu parir legali.

Gie prezentat affidavit ta' <u>Dr. Michelle Tabone</u> li fih semmiet li mill-*file* E/183/68/113 tal-Kurja jirrizulta li b'att tas-16 ta' Settembru, 1988, ir-rikorrenti Carmelo Grech kien akkwista minghand Stoneware Limited l-*utile dominju* temporanju, mhux rivedibbli, ghaz-zmien li kien fadal ta' 99 sena li kienu bdew jiddekorru fil-15 ta' Awissu, 1925, tal-appartament numru 4, 'Seabreeze Flats', N/S *off* Tunnara Promenade,/Triq il-Qanrit, Mellieha, kif suggett ghac-cens ta' 1c 5m. Semmiet li fil-31 ta' Ottubru, 1990, kien gie iffirmat konvenju bejn l-Amministratur tal-Beni Ekklezjastici f'Malta, fl-isem u fl-interess tal-Prebenda

Parrokkjali tal-Mellieha, id-direttarju ta' l-istess mobbli, u l-konjugi Grech, ghall-bejgh tad-Dirett *Dominium* taz-zmien li kien fadal u s-sussegwenti proprjeta` wara l-iskadenza ta' l-utile dominju temporanju fil-15 ta' Awwissu, 2023. Il-konvenju kien sar bil-prezz ta' Lm190 u kien suggett ghall-approvazzjoni tas-Santa Sede f'Ruma.

Qalet li fil-25 ta' Settembru 1995 kienet giet iffirmata estensjoni ta' l-istess konvenju ghal 5 snin ohra, pero` din id-darba l-prezz tal-bejgh pattwit kien ta' Lm488 u mhux il-prezz originali. Semmiet li l-konvenju kif estiz baqa' soggett ghall-approvazzjoni tas-Santa Sede. Qalet li l-Ufficcju Djocesan ta' l-Amministrazzjoni kien kiteb lir-rikorrent Charles Grech fit-22 ta' Frar 1996, 7 ta' Marzu 1996 u 22 ta' Mejju 1996 fejn kien gie mitlub jibghat kopja tal-kuntratt ta' l-akkwist tieghu jew tar-ricevuta tac-cens biex il-proprjeta` tkun tista' tigi registrata fir-Registru ta' l-Artijiet skond ma jitlob il-ftehim ta' l-1991 (Kap 358), u dan biex ikun jista' jigi iffirmat il-kuntratt tal-fidi. Qalet li mill-*file* ma jidher li dahlet l-ebda twegiba ghal dawn l-ittri.

F'Novembru 2004, wara li kien skada l-konvenju, ir-rikorrenti kienu ressqu mill-gdid it-talba taghhom li jifdu c-cens u l-Kurja kienet accettat li tikkunsidra t-talba taghhom biss a bazi ta' valutazzjoni gdida maghmula fuq il-prezzijiet fis-suq ta' l-2004. Sussegwentement, Charles Grech kien cempel lil Ray Bonnici, il-*Property Manager* tal-Kurja, u ikkonfermalu li huwa xtaq jipprocedi bil-fidi tac-cens imsemmi. Imbaghad fid-9 ta' Frar 2005 kienet saret valutazzjoni tal-Perit tal-Kurja Joseph A. Delia.

Semmiet li l-Kurja kienet infurmat lir-rikorrenti bil-prezz rivedut ta' Lm15,000, u dan dejjem bil-kundizzjoni li l-propost bejgh ikun suggett ghall-approvazzjoni tas-Santa Sede. Ir-rikorrenti kienu nghataw terminu ta' 6 xhur biex jaghtu r-risposta taghhom. Qalet li r-rikorrenti ma qablux mat-talba u fit-2 ta' Mejju, 2005 kienu kitbu lill-Arcisqof *pro tempore* fejn talbuh jintervjeni fid-decizjoni. Is-Segretarju Amministrattiv ta' dak iz-zmien kien gharraf lill-konjugi Grech illi l-punti relevati fl-ittra taghhom ma setghux jittiehdu in kunsiderazzjoni meta jigi stabbilit il-prezz tal-bejgh.

In forza ta' l-Att IV ta' l-1992, Kapitolu 358 tal-Ligijiet ta' Malta li irregola t-trasferiment ta' proprjeta` ta' entijiet ekklezjastici a favur tal-Gvern ta' Malta; a tenur ta' l-Artikolu 1 (a) (iii) ta' l-Iskeda tal-istess Kapitolu, dik il-proprjeta` immobbli ta' xi entita` ekklezjastika li kienet meritu ta' konvenju iffirmat qabel id-data tat-28 ta' Novembru 1991, u li kien ghadu validu, ma kellhiex tigi trasferita lill-Gvern. Il-proprjeta` in kwistjoni tinsab elenkata f'pagna 22 ta' l-Anness numru 4 ta' l-imsemmi Ftehim tat-28 ta' Novembru, 1991. Qalet li stante li l-konvenju ghat-trasferiment tal-proprjeta` in kwistjoni, ghalkemm sussegwentement kien skada, fiz-zmien rilevanti kien ghadu validu u vinkolanti, u kien jinsab elenkat fl-Anness numru 4 tal-ftehim, konsegwentement, in forza tal-ligi l-proprjeta` relattiva ma kenitx giet trasferita lill-Gvern ta' Malta, izda baqghet appartenenti lill-prebenda Parrokkjali tal-Parrocca tal-Mellieha. Semmiet li dan hu konfermat li d-dirett dominju temporanju u s-sussegwenti proprjeta` shiha ta' l-immobbli in kwistjoni, kien gie registrat f'isem il-Parrocca tal-Mellieha fir-Registru ta' l-Artijiet, mill-Ufficcju Kongunt taht LR-A Number 191/2006. Il-*Control Ccommittee*, li hu mwaqqaf taht l-Artikolu 17 tal-Ftehim tal-1991 biex jiehu hsieb ta' l-applikazzjoni ta' l-istess ftehim, fil-laqgha tieghu tat-13 ta' Novembru 1995 ikkonferma li proprjeta` li kienet soggetta ghall-konvenju li kien elenkat fl-anness numru 4 tal-Ftehim tista' tinzamm mill-enti Ekklesjastiku jekk l-istess konvenju jiskadi.

Xehed <u>Vincent Gilson</u> Direttur tal-*Joint Office* li ilu f'din il-kariga mill-bidu tas-sena 2009. Dwar id-dokument CG29 a fol 80 tal-process qal li dan juri li l-*Joint Office* kien applika biex l-art tigi registrata f'isem il-Knisja. Qal li l-proprjeta` ma tidhirx f'annex 8, li hija l-proprjeta` li l-Knisja ghaddiet lilhom, imma tidher f'annex 4 li hija proprjeta` li l-Knisja ma ghaddietx lill-Gvern ghax tkun ghadha taht konvenju. Ic-*Church State agreement* hi li l-*Joint Office* jirregistra dawn l-artijiet li qeghdin fl-*annexes*, mhux 8 imma f'*annexes* ohra, u tirregistrahom. Bejn il-Knisja u l-Gvern ma kienx hemm kontestazzjoni ta' min hija din il-proprjeta` u l-Gvern iqis li din hi proprjeta` tal-Knisja.

Semma li jekk proprjeta` tkun imnizzla f'annex 8 jirregistrawha f'isem il-Gvern u jekk f'wiehed mill-*annexes* l-ohra tigi registrata f'isem il-Knisja. Qal li huma jimxu fuq l-*annexes* u ma ssir ebda indagini ohra min-naha taghhom. Meta sar ic-*Church State Agreement* kien hemm xi 8 jew 10 *annexes* kollha differenti. Parti huma proprjeta` li tmiss ma' knejjes allura dawk zammithom ghalihom il-Knisja. Il-proprjeta` kollha li ghaddiet lill-Gvern huma kollha f'annex 8 u dawn huma *annexes* ghac-*Church State Agreement*.

Illi fit-8 ta' Novembru 2010 il-kawza giet imhollija ghas-sentenza dwar l-eccezzjoni ta' Dr. Michelle Tabone *nomine* dwar nuqqas ta' interess guridiku ta' l-atturi biex jaghmlu l-kawza u li ghalhekk l-eccipjenti ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju.

D. KUNSIDERAZZJONIJIET:

Fis-sentenza moghtija minn din il-Qorti kif presjeduta fil-kawza fl-ismijiet **TABONE MARIA ET VS SCHEMBRI JOSEPH** deciza fit-30 ta' Jannar 2007 il-Qorti qalet:

"Dwar il-kuncett ta' l-interess guridiku, jibda biex jinghad, li;

fl-ismijiet **Giulia Maria Millard vs George Said *et noe*** deciza mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell Superjuri [LXXII-I-II-299] inghad li biex wiehed jista' jinghad li ghandu interess guridiku li jipproponi azzjoni, hemm bzonn li l-kawza li jipproponi tkun tista tipproducilu rizultat utli jew vantaggjuz ghalih.

Fil-kawza fl-ismijiet **Alexander Eminyan vs John Mousu' *pro et nomine*** deciza mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell Superjuri fit-28 ta' Frar, 1997 [LXXXI-11-429] gie ritenut li l-interess guridiku jrid ikun reali u attwali u ghandu jiskaturixxi minn vjolazzjoni jew theddida ta' vjolazzjoni ta' xi dritt li jappartjeni lill-attur u f'dan is-sens allura jrid ukoll ikun personali. Irid jigi stabbilit in-ness guridiku bejn l-agir abbusiv u illegali allegatament kommess mill-konvenut u d-danni jew almenu l-pregudizzju allegatament kommess mill-konvenut u d-danni jew almenu l-pregudizzju allegatament subit mill-attur konsegwenzjali ghal tali agir.

L-interess irid ikun guridiku, cioe` bbazat fuq xi dritt pretiz lez ta' l-atturi. (**Mattirolo** Vol. I pag.50; **Mortara** VolI p.588;). Il- **Mattirolo** f'dan ir-rigward jispjega li:
"L'azione compete soltanto e tutela dei diritti; l'interesse e` scompagnato dal diritto, non vi ha azione, non guidizio possibile; cosi che, per istituire un giudizio, non basta che un fatto d'altro pregudichi I nostri interessi, ma occorre che questo fatto arrechi un danno giuridico, che non esiste se non e` 'injuria datum', se cioe` non e` prodotto da chi esorbitando dalla sfera del diritto proprio, offende un nostro diritto."

Il-ligi qeghda hemm biex tipprotegi dak l-interess li ghandu dritt bhala bazi tieghu. Huwa ghalhekk, li jinghad li l-interess huwa l-mizura ta' l-azzjoni.

L-interess irid ikun dirett, personali, konkret jew attwali cjoe jrid johrog minn stat attwali ta' vjolazzjoni ta' dritt. (Ara **Philip Andrew Ransley *et* vs Emanuel Coleiro *et noe*** deciza mill-Qorti ta' L-Appell fid-29 ta' Jannar 1997). Illi minbarra dan, u dejjem ghal dak li jirrigwarda l-aspett ta' l-attwalita` tal-interess f'attur, irid jintwera li dak l-interess jibqa' jsehh matul il-hajja kollha tal-azzjoni, u mhux biss fil-bidu taghha, ghaliex jekk dan l-interess jonqos, il-konsegwenza hija li l-konvenut jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju. Hekk gie ritenut fil-kawza **Joseph Sammut *et noe* vs Carmelo Attard** Appell Civili datat 17 ta' Frar 1993.

Illi gie ritenut ukoll li l-interess mhux bilfors ikun wiehed li jigi kwantifikat f'somma determinata ta' flus jew gid, u jista' jkun ukoll meqjus imsejjes, jekk jimmira li jhares jew jaghti gharfien ghall-jedd morali jew suggettiv, imbasta l-jedd invokat ma jkunx wiehed ipotetiku. (Ara **Axiaq vs Mizzi *noe et*** Prim Awla Qorti Civili deciza fit-13 ta' Ottubru 1952, **Scolaro vs Bailey,** Appell Civili deciz fil-15 ta' Dicembru 1932, **Tarcisio Barbara vs Emanuel Azzopardi, John Bondin,** Prim'Awla Qorti Civili deciz fit-28 ta' Marzu 2003).

Dan il-principju gie ribadit fil-kawza **Falzon Sant Manduca vs Weale,** deciza mill-Qorti ta' l-Appell fid-9 ta'

Jannar 1959, fejn intqal li l-interess irid ikun guridiku, jigifieri jkollu l-elementi mehtiega biex isawru l-interess ta' l-attur, izda dan l-interess m'hemmx ghalfejn ikun jissarraf fi flus jew f'valur ekonomiku. Il-Qrati taghna, sahansitra taw decizjonijiet fis-sens li persuna ghandha nteress li tigi msejha fil-kawza anke fen la tista' tirbah il-kawza u lanqas tista' tigi kkundannata, imma biss ghaliex il-kwistjoni tirrigwarda jeddijiet taghha u ghall-integrita` tal-gudizzju. (Ara **Lawrence Farrugia vs Joseph Fava** deciza mill-Qorti ta' l-Appell fit-18 ta' Mejju 1995).

Ghalhekk jekk wiehed jipprova jigbor dawn il-principji fil-qasir wiehed jista' jghid li l-interess guridiku:
- irid ikun attwali [jezisti fil-mument li tigi proposta l-azzjoni riferibbilment ghal ksur ta' jedd u jibqa' jezisti fil-kors kollu tal-kawza]
- irid ikun dirett
- irid ikun legittimu [konformi ghal dritt ta' l-attur, u mhux biss interess]
- irid ikun guridiku [interess li jadixxi l-Qorti biex jottjeni dak li jitlob]
- l-azzjoni trid tkun kapaci li twassal lill-attur ghall-otteniment ta' vantagg u utilita`
- ghandu jiskaturixxi minn vjolazzjoni jew theddida ta' vjolazzjoni ta' xi dritt li jappartjeni lill-attur
- il-kawza li jipproponi tkun tista' tipproducilu rizultat utli jew vantaggjuz ghalih
- Irid jigi stabbilit in-ness guridiku bejn l-agir abbusiv u illegali allegatament kommess mill-konvenut u d-danni jew almenu l-pregudizzju allegatament subit mill-attur konsegwenzjali ghal tali agir
- Ma jistax ikun ipotetiku, ghalkemm jista' jirreferi ghal jedd morali jew suggettiv.

L-intimata Dr Michelle Tabone *nomine* sostniet in-nuqqas ta' interess guridiku fir-rikorrenti fil-kawza odjerna. Infatti qalet li:
"in forza ta' l-Att IV ta l-1992 (Kapitolu 358 tal-Liġijiet ta' Malta) li rregola t-trasferiment ta' proprjetà ta' entitajiet ekklesjastiċi għaf-favur tal-Gvern ta' Malta, u senjatament a tenur ta' l-Artikolu 1(a)(iii) ta' l-Iskeda ta' l-istess

Kapitolu, dik il-proprjetà immobbli ta' xi entita` ekklesjastika li kienet meritu ta' konvenju magħmul qabel id-data tat-28 ta' Novembru 1991, u li kien għadu vinkolanti u ġie sottomess għall-approvazzjoni tas-Santa Sede, ma kellhiex tiġi trasferita lill-Gvern.

Illi fit-23 ta' Jannar 2006 ġiet introdotta applikazzjoni fir-Reġistru ta' l-Artijiet sabiex id-dirett dominju temporanju u l-pjena proprjeta` għal wara jiġu reġistrati f'isem Prebenda Parrokjali tal-Mellieħa."

Ir-rikorrenti talbu lil din il-Qorti:
"tiddikjara u tiddeċiedi li l-konvenju magħmul fil-31 ta' Ottubru 1990 ma kienx jikkwalifika bħala wieħed mill-konvenji li għalihom saret riferenza fl-Artikolu (1)(a)(iii) ta' l-Iskeda tal-Kapitolu 358 tal-Liġijiet ta' Malta u li konsegwentement in forza tal-liġi l-proprjetà relativa ġiet trasferita lill-Gvern ta' Malta u għalhekk tiddikjara u tiddeċiedi ukoll li kull reġistrazzjoni tat-titolu magħmula f'isem il-Prebenda Parrokjali tal-Mellieħa fir-Reġistru ta' l-Artijiet in forza ta' l-aplikazzjoni li saret kif ġie spjegat hija nulla u mingħajr effett fil-liġi."

Issemma li l-bazi ta' dan kien li r-rikorrenti jsostnu li:
"l-konvenju gja` magħmul fil-31 ta' Ottubru 1990 ma kienx jikkwalifika bħala wieħed mill-konvenji li għalihom saret riferenza fl-Artikolu 1(a)(iii) ta' l-Iskeda tal-Kap 358, u dan anke għaliex il-konvenju riferit ma kienx għadu vinkolanti fiż-żmien rilevanti. Għalhekk il-proprjetà relativa skont il-liġi għaddiet f'idejn il-Gvern ta' Malta u l-applikazzjoni magħmula fir-Reġistru ta' l-Artijiet u r-reġistrazzjoni konsegwenzjali m'humiex validi."

Izda l-intimata *nomine* sostniet li:
"l-konvenju tal-31 ta' Ottubru 1990 bejn l-Amministratur tal-Beni Ekklesjastiċi f'Malta fl-interess tal-Prebenda Parrokjali tal-Mellieħa u l-atturi, kien pjenament validu u vinkolanti fiż-żmien rilevanti għalkemm sussegwentement skada u għalhekk kien jikkwalifika bħala konvenju *ai termini* ta' l-Artikolu 1(a)(iii) tal-Ftehim bejn il-Gvern ta' Malta u s-Santa Sede kif inkorporat fil-Kapitolu 358 tal-liġijiet ta' Malta u għalhekk ġie validament eċċettwat u

riżervat taħt l-imsemmi Artikolu l-istess dirett dominju temporanju u sussegwenti proprjetà ta' l-imsemmi immobbli, kif aħjar jirreżulta mill-kopja tal-Annex 4 ta' l-istess Att li ġiet esibita bħala Dok. MTI ma' l-affidavit ippreżentat minn Dottor Michelle Tabone fis-seduta tas-16 ta' Novembru 2009.

Illi gialadarba l-immobbli meritu tal-kawża ġie debitament reġistrat fl-Annex numru 4 għall-istess Ftehim bejn il-Gvern Malti u s-Santa Sede, din l-inklużjoni direttament teskludi t-trasferiment ta' l-istess proprjetà lill-Gvern ta' Malta."

L-intimata semmiet l-eċċettwazzjoni ta' l-immobbli minn dan it-trasferiment ġiet approvata u awtorizzata mill-*Control Committee s*tabbillit taħt l-imsemmi Kap 358 u għalhekk r-reġistrazzjoni mal-konvenut Reġistratur ta' l-Artijiet hija waħda valida.

Fin-nota ta' l-osservazzjonijiet ta' l-intimata *nomine* gie sottomess li r-rekwiziti ta' l-interess guridiku ma humiex prezenti ghax tghid:
"li anke kieku, *dato ma non concesso*, li li qed isostnu l-atturi għandu xi fundament fattwali jew ġuridiku, huma ma jkunu fl-ebda posizzjoni li jottjenu l-ebda vantaġġ peress illi xorta waħda l-effetti tal-konvenju fid-data tal-preżentata ta' din il-kawża, u anke snin qabel, kienu skadew u allura ma ghandu l-ebda interess "biex wieħed jipproponi domanda f'ġudizzju, kif ukoll biex imantniha, hemm bżonn li jkollu interess fiha, jiġifieri hemm bżonn illi d-domanda ġġiblu riżultat utli jew vantaġġjuż" (**Beatrice Manche *noe* vs Maria Montebello** deċiża mill-Qorti ta' l-Appell Ċivili fit-13 ta' Frar 1953), "b'mod li jekk l-azzjoni ma twassalx biex tipproduċi tali riżultat għal min jipproponiha, dik l-azzjoni ma tistax treġi" (**Giuseppe Camilleri et vs Giuseppe Sammut et**, deċiża mill-Prim'Awla, Qorti Ċivili, fis-7 ta' Jannar 1953) u jekk ir-riżultat, jew sentenza, ma jkunx jista' jiġi użufruwit, dik l-azzjoni ma tistax tiġi protetta (**Michelangelo Bond vs Carmelo Mangion et** deċiża mill-Qorti ta' l-Appell Ċivili, fis-27 ta' Mejju 1991; **Albert Calleja vs Orazio Micallef** deċiża mill-Qorti ta' l-Appell Ċivili, fl-1 ta' April 1992)....

ma jittraġġaw l-ebda utilita jew vantaġġ sia jekk il-proprjetà hija tal-Knisja – kif effettivament hija u sia li kieku kienet tal-Gvern għaliex illum la għandhom xi konvenju jew drittijiet oħra vis-à-vis l-knisja u lanqas *vis-à-vis* l-Gvern rigward il-proprjetà meritu ta' din il-kawża."

Sostniet li peress li l-konvenju skada, il-konsegwenza loġiko-ġuridika ta' dan jiġi li jrid ikun għalhekk li l-atturi ma kellhomx l-ebda jeddijiet u wisq anqas xi interess ġuridiku x'jikkawtelaw fuq il-proprjetà meritu ta' l-istess konvenju.

Ikkunsidrat
Li r-rikors guramentat odjern jirregola jeddijiet tar-rikorrent bhala utilista tal-fond *de quo.* Din il-Qorti thoss li r-rikorrenti bhala utilisti tal-fond in meritu, ghandhom il-jedd skond il-ligi li jaccertaw ruhhom dwar min huwa intitolat li jircievi c-cens minghandhom, anke naturalment ghall-fini tal-fidi ta' dak ic-cens.

Illi kieku l-pretensjoni taghhom fir-rikors guramentat tirrizulta li hi gustifikata legalment, isegwi li min illum qieghed jippretendi li ghandu l-jedd li jesigi l-hlas tac-cens minghandhom u li mieghu necessarjament allura jrid jigi miftiehem il-fidi tac-cens, infatti skond il-ligi m'ghandux dawk il-jeddijiet.

Ghalhekk jirrizulta li l-interess guridiku tar-rikorrenti huwa attwali, dirett, legittimu u guridiku. L-azzjoni istitwita mir-rikorrenti hi kapaci li twassalhom ghall-otteniment ta' vantagg u utilita` fejn hemm ness guridiku bejn l-agir allegatament abbusiv u illegali kommess mill-intimata *nomine* u d-danni jew almenu l-pregudizzju allegatament subit mir-rikorrenti konsegwenzjali ghal tali agir.

E: KONKLUZJONIJIET:
Ghal dawn il-motivi tichad l-ewwel eccezzjoni ta' l-intimata *nomine* naturalment minghajr ebda riflessjoni dwar il-meritu tal-kawza proprija.

Tiddifferixxi l-kawza ghall-kontinwazzjoni ghad-19 ta' April 2011 fid-9.15 a.m. ghall-provi tar-rikorrenti.

Spejjez riservati ghall-gudizzju finali.

< Partial Sentence >

---------------------------------END---------------------------------